

Autor: Radim Lhoták

Kdo nic neví, nic nemiluje. Kdo nic neumí, nic nechápe, kdo nic nechápe, je bezcenný. Ale ten, kdo chápe, ten i miluje...

Paracelsus

Erich Fromm nazývá lásku uměním. Je-li láska umění, vyžaduje znalost a úsilí. Na téma lásky bylo již sepsáno nemálo filosofických a psychologických traktátů. Většina z nich se ptá na podstatu lásky, co to je láska, jaké duševní a fyzické procesy v člověku se na ní podílejí, co je její podmínkou i smyslem. Není snad pochyb o tom, že láska má svůj sociální podtext, do jisté míry je odrazem i řešením sociální potřeby člověka nebýt odloučený, být součástí širší společenství. Pouze společenství naplněné vzájemností a sdílením společných hodnot dává člověku vědomí existenčního zázemí, vědomí vlastní hodnoty a smyslu snažení ve prospěch všech, jímž se překonává pomíjivost individuální existence.

Uchopit lásku v její nejhlubší a nejširší podstatě má však mnoho úskalí a závisí na úhlech pohledu. Jisté však je, že akt lásky je do značné míry aktem vůle, vědomého rozhodnutí, za nímž se skrývá objektivní nutnost podložená pochopením individuální nedostatečnosti. Teprve bytostným prožitkem vzájemnosti se uplatňuje životní síla jedince jako radostné „dávání“. Dávat je nejvyšší výraz moci, moci nezotročující, moci tvůrčí, moci budující a spojující. Láska je odrazem takové mohutnosti, skrze ni se utváří vyšší životní forma založená v jednotě a harmonii spojující lidská individua v jeden mocný celek.

Pochopení smyslu lásky a jejího posledního účelu pro zachování rodu však ještě neznamená, že víme o lásce vše. Každé umění má na svém konci dílo. Dílo je výsledkem tvůrčího procesu. Jím se vkládá životní energie do nové hodnoty. Mírou umělecké hodnoty je prožitek, jímž se vztahujeme k vnější realitě, k sobě navzájem a nacházíme tak své místo v celku, v

partnerském vztahu, ve společnosti, v universu. Pro úspěch v lásce je proto třeba znát zákonitosti jejího rozvoje, pochopit milníky onoho vztahování se k sobě navzájem. Je třeba vědět, že pravá láska mezi mužem a ženou má svoji genesi v trvání a v dlouhodobém utváření vztahu mezi stálými partnery. Takový vztah utrpí přelétavostí, nevěrou, slabostí, rozpolceností, nedostatkem pevného zakotvení, neodpovědností a nízkým přesvědčením.

Naši pravoslavní předkové podporovali monogamní vztah mezi mužem a ženou, protože věděli, že pouze rodiny postavené na partnerské lásce a přirozených rolích otce a matky v rodině mohou být základem silného a svobodného rodu, v němž panuje duch vzájemnosti a spravedlivá dělba moci prostá znásilnění, parazitismu a všech forem otroctví či vykořisťování člověka člověkem – tak typických pro rozvoj křesťanské kultury posledních staletí. Nutno také říci, že tito naši praotcové nebyli žádní puritáni a volné polygamní vztahy připouštěli v situaci, kdy bylo třeba uvolnit sexualitu, aby mohla být dodržena sebezáchovná kontinuita rodu při válečném úbytku mužů či jinak ohrožené vnitřní jednotě pospolitosti. Přirozeně tak zájem celku převyšoval zájem jednotlivců, děti byly bohatstvím rodu nikoliv samotných rodičů a sex prostředkem nikoliv cílem na cestě k lidské blaženosti.

Árijský pohled na vztah mezi mužem a ženou rozpoznává lásku jako evoluční proces. Podle této prastaré moudrosti má láska své etapy rozvoje v materiálním světě. Mnoho lidí neprojde celou její cestou, a proto ztrácejí víru v její reálnost. Stádia lásky mohou plynule přecházet jedno v druhé, nebo se mohou odehrávat v jedné časové periodě. Počet stádií lásky je sedm:

1. Stádium zrcadlení

Vaši pozornost přitahuje nějaký člověk, vyčleníte ho z okruhu ostatních, snažíte se mu zalíbit a usilujete o jeho sympatie. Setkání či rozhovor s ním (s ní) ve Vás vyvolává radost a vzrušení. Hledáte způsob, jak navodit situace, při nichž byste se mohli setkávat častěji, než je běžné. Máte-li štěstí, stane se toto usilování oboustranným. Toto stádium zpravidla postrádá seriózní záměr a člověk je uchvacován více vnější přitažlivostí než charakterem svého protějšku. Zároveň si tak ověřuje své vlastní možnosti.

2. Stádium iniciace

Jeden z páru vzplane citovým zaujetím a různými způsoby se aktivně snaží zaujmout svůj protějšek, snaží se udělat dojem, zalíbit se, ukázat se v tom nejlepším světle. Jde obvykle o stádium dobývání ženy mužem, i když zhusta bývá iniciačním stimulem samotná žena a její způsoby svádění.

3. Stádium otevření srdce

Tato perioda prvotní zamilovanosti se někdy nazývá „medový měsíc“ a především ženy na ni rády vzpomínají, protože bývá prodchnuta romantikou a častými projevy citu a něhy. Muži v ní projevují více pozornosti ke svému protějšku, než kdykoliv později. Srdce zamilovaných se otevírají. Oba zapomínají na starosti všedního života a mají pocit, že našli svoji druhou polovinu. Jde o nejšťastnější období na samém počátku rozvoje vztahu. Nutno ale říci, že

touha probuzená intenzivním projevem tvůrčí energie Shakti (Shakti = božská energie vesmíru koncentrující se v síle ženské přitažlivosti) má schopnost zničit lásku v tomto stádiu zamilovanosti. Zamilovaní proto nemají příliš brzy vstupovat do sexuálního vztahu, protože vášně tak ovládne srdce a potrhá dosud křehký květ lásky. Vášně, chtíč a touha se dají snadno přeměnit v duševní energii. Cílem tantrických a taoistických technik je vědomá proměna sexuální energie na životní energii a posléze na duchovní energii. Touha ve své původní podobě má střední dobu trvání okolo čtyř let, po té velice rychle vyprchá. Moderní vědci zjistili, že projev touhy je ovlivněn hormonálním produktem hypofýzy, a proto se nazývá „hormon lásky“. 50% rozvodů se odehrává čtyři roky po sňatku. Proto je třeba strážet se plného sexuálního soužití do chvíle, než se touha stane služebnicí lásky, jinak nastane pravý opak a láska se dostane do zničujícího vleku vášně. To může trvat několik měsíců i několik let.

4. Stádium přimknutí

Nejsložitější a nejodpovědnější období vztahu, kdy je třeba najít vzájemné sblížení na všech úrovních lidské bytosti – duchovní, intelektuální, sociální, existenční, citové a fyzické. To vyžaduje trpělivost a vnímavost jeden k druhému. Lidé mají tendenci si svůj protějšek idealizovat a zahrnout ho nadměrnými požadavky. V takové situaci je těžké přijmout druhého takového, jaký opravdu je. To může vést ke konfliktům, hněvu, podrážděnosti a k rozčarování. V tomto stádiu se mohou lidská srdce periodicky uzavírat. Existují tři faktory, které uzavírají srdce a ničí lásku: Idealizace či nereálné představy o vlastnostech vytouženého partnera, strach a nezřízená touha. Toto nestabilní stádium nemůže trvat věčně. Proto právě v této etapě vztahu vzniká mezi lidmi vnitřní a posléze i vnější rozkol.

5. Stádium tvoření

Srdce zamilovaných se stále víc a víc začínají odkrývat a naplňují se vnitřním žářem. Teprve v tomto stádiu po překonání rizik předchozí fáze vztahu je pár připraven založit rodinu a přivést k sobě nové duše, které se stanou jejich dětmi. Je to, jako kdyby založili zahradu lásky a starostlivě pečovali o každý kvítek. Takoví rodiče nevytvářejí neúměrný tlak na své děti, nesnaží se je předělat ke svému obrazu. Jejich srdce jsou již natrvalo otevřená.

6. Stádium sebeobětování

V této fázi vztahu prochází pár prověrkou své lásky. U každého to probíhá jinak. Často je nutné položit na oltář lásky svůj vlastní život. Nyní se s konečnou platností hroubí vše, co bylo postaveno na umělých, neupřímných či zjištných základech. Zůstává pouze ryzí láska.

7. Stádium harmonie

Srdce muže a ženy jako by splynula v jedno. Není mezi nimi již žádných rozporů. Oba se nacházejí ve sjednoceném energetickém poli. Cítí druh druhá i v odloučení a na velkou vzdálenost. Proud lásky podoben nevyčerpatelnému vodopádu padá kolem nich a harmonizuje jejich prostor i čas. Ani silná bolest nemůže narušit blaženství lásky. Duše, jež

dospěly do tohoto stádia lásky, se nerozcházejí ani po smrti. Jestli někdo z páru zemře dříve, druhý na něho čeká, aby se setkali v dalším životě. Obvykle ti, kdo prošli všemi sedmi stádii lásky, rychle završují svůj duchovní růst a vracejí se zpět ke své božské podstatě.

Poznámka na závěr

Je-li vrcholným stádiem vztahu muže a ženy harmonické splynutí, při němž oba póly tvoří jeden nerozlučný celek, jednu vyšší bytost, je pro ně přirozeným mluvčím muž, pokud se jedná o roli páru ve vztahu k příbuznému společenství. Takové společenství má potom nutně patriarchální charakter. Patriarchát zde neznamena majetnický diktát mužů, nýbrž nejpřirozenější organizaci svobodné a existenčně svébytné pospolitosti postavené na organické jednotě mužů a žen v ní. Je proto nesprávný individualistický předpoklad rovnosti mužů a žen v jejich společenském postavení coby nezávislých a rovnoprávných jedinců. Totéž platí pro předpoklad existence matriarchátu. Oba předpoklady jsou svévolné, nepodložené a ve své podstatě vulgární.